

Mátyás király emléke a Dugonics-Társaságban

(A Délmagyarország munkatársától) Nagyszámú érdeklődő jelenlétében rendezte meg vasárnap 17 órakor 325. fölolvasoullését a Dugonics-Társaság. Mátyás király emlékének áldozott ezúttal a Dugonics-Társaság, a nagy renaissance-király születésének féltizedes ünnepsége alkalmából. Várady Imre dr. professzor elnöki megnyitójában hangsúlyozta, hogy egyetlen öntudatos magyar írók sem maradhat közömbös Mátyás király születésének ötödik századfordulóján. Szent István királyunk mellett nincs rajta kívül még egy magyar király, akit olyan szeretet és csodálat övezett volna. Párhuzamot vont első szent királyunk és Mátyás király között, kidomborítva, hogy mindkét uralkodó lényé kitöltötte a király szó igaz értelmét a magyar nép számára.

— Mátyás királyt ideálnak látjuk ma is — mondotta Várady Imre dr. — és hozzá hasonló nagyságokért sóvárgunk akkor, amikor úgy érezzük, hogy elborít a történelem árnyéka.

Ezután rövid pillantást vetett Janus Pannonius, Mátyás költőjének történetére, majd fölolvasa Jubász Gyula 1925-ben megjelent versét Mátyás királyról.

Az elnöki megnyitó után Deér József dr. professzor »Mátyás király politikája« című előadását olvasta föl Bevezetesként a Mátyás király halálát követő politikai áramlatokról beszélt s azokról a mozgalmakról, amelyek arra irányultak, hogy kormányzati rendszerét örökre eltöröljék. Az ország közvéleménye Mátyás királyban a zsarnokot látta. Bonfini szerint második Attilának nevezték s a nagy olasz történetíró hangoztatta, hogy Attila óta valóban Mátyás volt az első uralkodó, aki a magyarok kemény nyakát meghajlásra szorította.

Az előadó ezután fejtegette azokat az okokat, amelyek miatt Mátyás, amíg élt és uralkodott, nem volt népszerű. Bonfinire hivatkozott ismét, aki Mátyás és a rendek közötti ellentéteket a műveltség és életideál közötti különbözőségben látta. Ezután rátért arra, hogy Fraknói Vilmos hogyan jellemezte Mátyás királyt és udvarát, vázolta a XIV. és XV. század állami rendjét, jogszolgáltatását, katonai szervezetét és hangsúlyozta, hogy mesterei egysúlyozónak kellett lennie annak az uralkodónak, aki a rendeket egymás ellen kifájtva, az ország egységét fönn tudta tartani. Ilyen uralkodók: IV. Béla, Nagy Lajos és Mátyás.

Deér József dr. nagyszerű áttekintést nyújtó, szakzerű előadásának befejező részében Mátyás király reformjairól és kemény kézre, lángelmére való törvényeiről beszélt, elsősorban a rendektől való függetlenítési törekvéseit jellemezte, amelyeket részben siker koronázott. Az akkori idők angol és francia uralkodóihoz hasonlította Mátyást, aki országának és koronájának nagyhatalmi tekintélyt szerzett.

A nagy figyelemmel hallgatott, szabatosan és megkapó tömörséggel fölépített értekezést Várady Imre dr. professzor előadása követte. Várady Imre dr. Mátyás király udvarának légköréről beszélt, majd rátért a magyar humanizmus virágzásának előzményeire. Zsigmond uralkodásának ötven esztendeje alatt alakult ki Magyarországon a humanistaáramlat, az a szellemi éghajlat, amelyben Mátyás és kortársai nevelkedtek. Az első igazi humanista Vitéz János püspök volt, aki nevelője volt Hunyadi János fiainak s akinek ünnepese volt a humanista költő: Janus Pannonius. Mátyás király a családi mult hiányát igyekezett elfeledtetni a tudomány és a művészetek csillogásával. Kitűnő tudósok, festők, szobrászok, költők serege működött Mátyás idejében Magyarországon, de a műveltség és humanista törekvések hatalmas föllendülése csak második házassága után következett be, amikor aragóniai Beatrix magával hozta hazájából az olasz kultúra légkört.

Várady dr. professzor beszélt ezután Mátyás legnagyobb kulturalkotásáról, a Cervina-könyvtárról, amely az ötödik nyilvános könyvtár volt egész Európában s amelyre az uralkodó rengeteg pénzt áldozott. Ezután arról szólt, hogy Firenze hatása volt a legnagyobb Mátyás király udvarára. Beszélt Mátyás filozófiájának neoplatonikus, misztikus jellegéről és arról, hogy mennyire hajlott az okkultizmus felé s rendületlenül hitt az asztrológiában. Bonfiniről szólva, arra mutatott rá, hogy az olasz történetíró munkássága milyen hatással volt a magyar történetírásra, végül Mátyás király haláláról emlékezett meg, amely után az ország tekintélye hanyatlani kezdett. Ez a hanyatlás nemcsak a nagy király halálával függött össze, hanem a humanizmus hanyatlásával is. A minden tekintetben értékes, nagyvonalú előadás befejezőjeként Várady Imre dr. hangoztatta, hogy Mátyás király érdeme volt, hogy az olasz re-

naissance-szellem beleszivódott a kultúránkba és termékenyítő ereje századokra kihatott.

Az ülés utolsó előadója Berezei Károly, a neves író volt, aki Mátyás király udvarának nagy költőjéről: Janus Pannoniusról tartott fölényes biztossággal és költői szépséggel fölépített előadást. Berezei — amint ismeretes —, 1934-ben magyarra fordította Janus Pannonius költeményeit »Magyar költő — magyarok« című kötetében, amely Szegeden, az Egyetem Barátság Egyesülete támogatásával jelent meg. Ebből a kötetből idézett előadása során és bemutatta Janus Pannonius életét, korát és költészetét. Beszélt a renaissance-szellem kibontakozásáról, az olasz-magyar kapcsolatokat elmélyítő Ozorai Piporól; Hunyadi Jánosról, aki a hadviselés akkori magasiskoláját végezte el Olaszországban, aztán rátért Janus Pannonius életrajzára. A legnagyobb hu-

manista volt és Mátyás udvarának költője. Ferrarban tanult s ami akkor csodaszámba ment, az északi barbár nép fia, európai hiroévre lett szert. Érdekesen böncolta Janus Pannonius költészetét, fölsorakoztatta erősségeit és gyöngéit, hangoztatta, hogy tulságosan jól ismerte a klasszikusokat s önmagából, egyéniségéből nem adott semmit, hiszen ez nem is lett volna ildomos az akkori fölfogás szerint. Igazán fájlalni lehet, hogy egyéniségét elrejtette s így nem vehetik komolyan költészetét.

Az érdekes és irodalmi színvonalú előadást a közönség hálás tapsokkal köszönte meg, majd Várady Imre dr. elnök az ülést bezárta.

Ablakkilincsre akasztotta föl magát egy idős uriaszony

Búcsúlevele szerint idegbaja miatt vált meg az élettől

(A Délmagyarország munkatársától) Megdöbbentő öngyilkosság híre pattant ki hétfőn a koradélutáni órákban. Varga Józsefné 68 éves, gépmesztő neje Széchenyi-tér 8. szám alatti lakásában az ablakkilincsre fölakasztotta magát s amire tettét hozzátartozói fölfedezték, az uriaszonyon már nem lehetett segíteni.

Az idős uriaszonyt már évtizedek óta gyógyíthatatlan idegbaj kínozta s éppen betegsége miatt már 20 év óta nem mozdult ki lakásából. Hétfőn reggel — hozzátartozóinak előadása szerint — nem látszott rajta, hogy az öngyilkosság gondolatával foglalkoznék. Amikor férje a lakásból eltávozott, előszedte az erre a célra vásárolt zsineget, a végét az ablakkilincs-

re erősítette, fölállt egy székre, a hurok a nyakára kötötte, majd kilökte lába alól a széket. Hozzátartozói így akadtak rá a déli órákban; nyomban orvost hívtak, aki azonban már csak a beállott halált állapíthatta meg.

Az öngyilkosság ügyében a rendőrség központi ügyeletéről bizottság szállott ki a Széchenyi-tér 8. szám alá, ahol ekkorra már hatalmas tömeg gyűlt össze. A rendőrorvos megállapította, hogy a halál fulladás következtében a fölfedezés előtt néhány órával korábban már beállott. Varga Józsefné búcsúlevelet hagyott hátra, amelyben megokolta, hogy tettét gyógyíthatatlan idegbaja miatt követte el.

Megindult az előkészítő munka a szegedi népfőiskola föllállítására

A nagyfontosságú intézmény december 1-én már megkezdheti működését

(A Délmagyarország munkatársától) A nagyközönség csak a folyóiratból tájékozódott arról, hogy hat hónappal ezelőtt Mórész Zsigmond, a magyar irodalom legnagyobb élő alakja a Kelet Népe című, félhavonta megjelenő szemle élére állt. A lap gárdája a fiatal írónemzedék ügynevezett népi csoportjához tartozik és életeljárul negyemillió magyar földműves szellemi és gazdasági fölemelését tűzte ki. A Kelet Népe írógárdája — amint megirtuk — szombatön este Szegeden is bemutatkozott a Tisza-szálloda hangversenytermében, magas színvonalú irodalmi est keretében. Mórész Zsigmond szuggesztív erejű beszédben vázolta a nép szellemi életének fölemelésére irányuló ügynevezett népfőiskola-akciót, amelyet a kormány megbízásából éppen most tanulmányoz Antalja Antal dr. kultuszminiszteri tanácsos. Az a terv, hogy a kormány támogatásával Budapestben állítanak föl az első népfőiskolát, ahol évente peripatetikus módszerrel képeznek a magyar földművesosztály fiataljait.

A népfőiskola-eszme, amint az előjelökből megállapítható, Szegeden is termékeny talajra talált. Pálffy József dr. polgármester vasárnap este az állomáson hosszasan tárgyalt az éppen utazni készülő Mórész Zsigmonddal. A megbeszélés eredményeképpen a polgármester hétfőn már megkezdte a szegedi népfőiskola föllállítására irányuló munkálatokat. A polgármester kihívónak és szükségeseznek ítéli, hogy az ország legnagyobb mezőgazdasági városában népfőiskola létesüljön. Elsősorban a többhónapos tanítás helyét kell kijelölni, mert a népfőiskola tanítási tervét elkészítő Németh László szerint előfeltétel az hogy a hallgatók egész idő alatt együtt legyenek. Miután a ta-

nítás csak társalgási módszerrel történik, gondoskodni kell arról is, hogy a népfőiskola tanárai és kijelölt előadói rendelkezésre állhassanak.

A szegedi kezdeményezés bizonyára az egész országban nagy visszhangot kelt. Ma már a kormányzat is hivatalosan elismeri, hogy Mórész Zsigmond és a köré csoportosuló magyar írók mozgalma korszakos és igyekszik segítségükre sietni. Nem kétséges, hogy a szegedi polgármester példátadó lépése a város egész közönségének megértésével és támogatásával találkozhat. Kellő előkészítés után a szegedi népfőiskola december 1-én megkezdheti működését s a kezdeményezések és elindulások gárója újabb bizonyítékát szolgáltatja annak, hogy legnagyobb értékeinkért: a magyar nép földművesfiaiért minden áldozatra készen áll.

Konyhabutorok

színes kombinált szobák, előszobafalak, polturos hálószobák állandóan raktáron

Virágh asztalos

Szeged, Petőfi Sándor sugárút 12. 308

Takarékos, gondos ember nemcsak a mának ól, hanem ha teheti jövedelmének egy részét örök értékű aranyba, ezüstbe, briliánsba fekteti. Kapható olcsón A. B. C. vagy Nemzeti Takarékosági könyvecskére, 6 havi részletre is készpénz árban előleg nélkül TOTI órásnál, Kárász utca 13 szám.

Csipek szövet
függönyök száraz
SZÉCSÖDY vegytisztítónál
partalon: Fekete-szék 20.